

ენხორ ბებუხაძე

შეცდომა თუ დანაშაული?!

ნაწილი II

თბილისი 2005 წ.

„საერთაშორისო სავალუტო ფონდი – სიკეთე თუ ბოროტება“! *

ქვეყანა იმით კი არ არის უძლური,
რომ ღარიბია, არამედ იმით, რომ
მცოდნე, გონება-გახსნილი,
გულ-ანთებული კაცები არა ჰყავს!“

ილია

არც ერთი მიზანი არ არის იმდენად
ამაღლებული, რომ უდიდესი საშუალება
გაამართლოს მის მისაღწევად.

აინშტაინი

„2004 წელს 1990 წელთან შედარებით ქვეყნის სა-
მრეწველო საწარმოების მიერ წარმოებულ იქნა 4,1-ჯერ
ნაკლები სამრეწველო პროდუქცია. ჩამორჩენა აღინიშნე-
ბოდა მრეწველობის ეკონომიკური საქმიანობის ყველა მი-
რითად სფეროში; კერძოდ, დამამუშავებელ მრეწველობაში
წარმოების მოცულობამ 1990 წლის დონის 22,2 პროცე-
ნტი შეადგინა, სამთომომპოვებელი მრეწველობასა და კა-
რიერების დამამუშავებაში – 51,6 პროცენტი, ელექტროენე-

* (სათაური აღებულია ცნობილი მეწარმის, ბატონ გოგი თოფაძის შე-
საბამისი წიგნიდან).

რგის წარმოება-განაწილებაში, აირისა და წყალმომარაგებაში – 55,5 პროცენტი. სამრეწველო პროდუქციის მოცულობის წილი ქვეყნის მთლიან შიდა პროდუქტში 2004 წელს 1990 წელთან შედარებით – 11,4 პროცენტით შემცირდა. ქვეყნის მრეწველობაში 1990-2004 წლებში აღვილი ჰქონდა დასაქმებულთა რაოდენობის შემცირებას. ასე მაგალითად, თუ 1990 წელს მრეწველობაში დასაქმებული იყო 459,4 ათასი კაცი, 2004 წელს მათი რაოდენობა თითქმის 6-ჯერ შემცირდა და 80,2 ათასი კაცი შემადგინა“.

წარმოდგენილი ანალიტიკური ინფორმაცია აღებულია საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის ოფიციალური ინფორმაციიდან. აქ ჩვენი შემოქმედება, რომ იტყვიან ნულის ტოლია. რატომ? იმიტომ, რომ ჩვენეული ანალიზი შეიძლება ვინმემ ტენდენციულობაში ჩაგვითვალოს. თუმცა, ხმამაღლა ნათქვამად თუ არ ჩამეთვლება, სწორედ ეს არის ჩემი ხელობა ამ სიტყვის პირდაპირი გაგებით. ერთი წინადადებით კი, აღნიშნულის მთავარი მიზეზი ის გახლავთ, რომ სამწუხაროდ, ქვეყანას დღემდე არ გააჩნია ეკონომიკის განვითარების კონცეფცია, ანუ არ ვიცით რა გვინდა, საით მივდივართ, რა პერსპექტივა გვაქვს და ა.შ.!

ახლა კი მივუბრუნდეთ განსახილველ საკითხს და ვიდრე ჩემს დღევანდელ პოზიციას ჩამოვყალიბებ, თავს ნებას მივცემ გაგაცნოთ საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან დაკავშირებით, რამდენიმე წლის წინ ჩვენს მიერ დაფიქსირებული პოზიცია:

„საქართველოში ამ ორგანიზაციების ფორმირება და

მათი საქმიანობა რომ იტყვიან, ჩემს თვალწინ მიდი-
ოდა. (ამ პერიოდში, მთავრობაში ვმუშაობდი) და ამი-
ტომ თითქმის ყველა შეხვედრისა და მუშა თათბირის
მონაწილე ვიყავი. დიდი დრო არ დამჭირვებია, რომ
ჩემი აზრი ჩამომეყალიბებინა მათი საქმიანობის დადე-
ბითი და უარყოფითი მხარეების შესახებ. ტრაბახში ნუ
ჩამომართმევთ და ამის თაობაზე პირველმა დავაფი-
ქსირე ჩემი პოზიცია ჯერ სურსათის სამთავრობო კო-
მისიის და შემდეგ მთავრობის სხდომაზე. პრინციპუ-
ლად დავუყენე საკითხი მაშინდელი მინისტრთა კაბინე-
ტის სელმძღვანელობას, რომ დაინტერესებული მხარე-
ები, მეწარმეების ჩათვლით სასწრაფოდ დავმსხდარი-
ყავით საერთაშორისო სავალუტო ფონდის სელმძღვა-
ნელობასთან ერთად და გვემსჯელა მთელი რიგი პრი-
ნციპული საკითხების თაობაზე. ამ მოთხოვნამ ის შე-
დეგები გამოიღო, რომ ერთ-ერთი ვიცე-პრეზიერი, მე
და ბატონი შადმან ვალავი შეგვანვედრეს ერთმანეთს,
პირისპირ.

ქართული სტუმარმასპინძლობის პრინციპიდან გამო-
მდინარე, ამ უთანასწორო ბრძოლაში, წინასწარ
ვერძნობდი, რომ შეხვედრა ჩემს სასარგებლოდ არ და-
მთავრდებოდა. ის მხარე ყველა საკითხს სუფთად სა-
ბაზრო პრინციპებით უდგებოდა და ქვეყნის არავითარი
წეს-ჩვეულების, ქართველი კაცის ბუნების და ჩვენი
ქვეყნისა და ხალხის თავისებურებების შესახებ არა-
ფრის მოსმენა არ აინტერესებდა. უფრო მეტიც, იმასაც
ვერ გებულობდა, თუ რატომ ვერ გამაგებინა, რომ თუ
გლენისათვის საზამთრო ან მზესუმზირა უფრო მეტი

მოგების მომტანი იქნებოდა, რატომ არ უნდა აეჩენა ვენახი და რატომ არ უნდა მოეყვანა მის ნაცვლად უფრო მეტი მოგების მომტანი სხვა კულტურა. როგორ გინდა გააგებინო უცხო კაცს, თუ რას ნიშნავს საქართველოსათვის თუნდაც ნებისმიერი გლეხისათვის „შვილივით ნაზარდი“ ვაზის აჩენვა. ქვეყნის შიდა ბაზრის დაცვის პრობლემებზე, რომ დავიწყეთ საუბარი, გაკვირვებული მიყურებდა და მიმტკიცებდა, რომ ქვეყანამ არ უნდა აწარმოოს საქონელი, თუ ასეთივე საქონელი სხვა ქვეყანაში უფრო იაფი ჯდებაო. ჩვენი საწარმოების უმოქმედობას და გაჩანაგებას ეკონომიკურ კანონზომიერებად მიიჩნევდა. ერთი სიტყვით, სხვადასხვა პოლუსზე მდგარმა სპეციალისტებმა ერთმანეთს ვერ გავუგეთ. დაძაბულობის კულმინაციამ თბილისის მეტროპოლიტენის ფუნქციონირების მიზანშეწონილობის პრობლემაზე მსჯელობისას მიაღწია. მეტრო ვახსენე თუ არა ფერი ეცვალა და გულმოსულმა გამომიცნადა: რა გახდა ბოლოს და ბოლოს ეს თბილისის მეტროპოლიტენი. რამდენი თბილისზე დიდი ქალაქი არსებობს მსოფლიოში და მეტრო არა აქვთ და ქვეყანა არ იქცევაო. ბოლოს რომ ბრძანა, რადგან თბილისის მეტროპოლიტენი არარენტაბელური ორგანიზაციაა და მისი შემდგომი ფუნქციონირება გაუპართლებელიაო, დავრწმუნდი, რომ ეს კაცი (შეიძლება ეს ორგანიზაციაც) შემოგზავნილია და მასთან დავას აზრი არ ჰქონდა. უაზრო კამათი დროზე ადრე შევწყვიტეთ“ („მხოლოდ თანადგომა გადაგვარჩენს – დიალოგი მეგობართან“, თბილისი, 1998წ).

ხმამაღლა ვამბობდი და ღღესაც ვაცხადებ, რომ ზემოთ აღნიშნული ორგანიზაციების სტრატეგიული მიზანია დამოუკიდებლობის გზაზე მდგომი ქვეყნების სოციალურ-ეკონომიკური პოტენციალის შესუსტება, რის შედეგადაც ესა თუ ის ქვეყანა მისი მრავალმხრივი, რეალური პოტენციალის მიუხედავად მწარმოებელი ქვეყნიდან მომხმარებელ საზოგადოებად გადააქციონ. ვინც ჩვენს მოსაზრებას არასწორად ან არაობიექტურად ჩათვლის, ვთხოვ პასუხი გასცეს ერთ შეკითხვას: საერთაშორისო ეკონომიკური, ფინანსური და სხვა ორგანიზაციებიდან „დახმარების“ ეგიდით მიღებული ორ მილიარდზე მეტი აშშ დოლარიდან, რამდენი დოლარი მოხმარდა ქვეყნის ეკონომიკის აღმავლობას (მატერიალური წარმოების სფერო გვაქვს მხედველობაში) და ამის შედეგად რამდენი სტაბილური სამუშაო ადგილი შეიქმნა? შეკითხვას იმიტომ კი არ ვსვამთ, რომ სათანადო ინფორმაციაზე ხელი არ მიგვიწვდება, არამედ იმიტომ, რომ ზემოთ აღნიშნული ორგანიზაციები და ტრანსნაციონალური კორპორაციები ანუ „ჩვენი მეგობრები“ კაპიტალისტური წარმოების წესიდან გამომდინარე, უბრალოდ არ შეიძლება დაინტერესებული იყვნენ ანალოგიურ ქვეყნებში წარმოების განვითარებით. უფრო მეტიც, მსოფლიოში განთქმული მეცნიერები და ცნობილი ექსპერტები მათ მიმართ არ იშურებდნენ ისეთ ფრთიან ფრაზებს, როგორებიცაა: „საფინანსო კოლონილიზმი“, „საფინანსო იმპერიალიზმი“, „ნეოკოლინიალიზმი“, „გენოციდი“ და მრავალი სხვა.

აქედან გამომდინარე, შეიძლება დავასკვნათ, რომ მიამიტობად ან უფრო ზუსტად – შეგნებულ, წინასწარგა-

მიზნულ დანაშაულებრივ ქმედებად უნდა ვაღიაროთ იმ ხელისუფალთა „მოღვაწეობა“, რომლებიც გვიმტკიცებენ, რომ კრედიტებითა და გრანტებით მიღებული შემოსავლები ჩვენი ქვეყნის ფეხზე დადგომისა და წელში გამართვის მიზნით იყო და არის გამოყენებული.

ჩემს აღმოჩენად არ ჩაითვლება, არადა რა აღმოჩენაზეა საუბარი, როდესაც მთელ ქვეყანაში, საითაც არ უნდა გაიხედოთ გულს გიკლავს ყოფილი მოქმედი ფაბრიკა-ქარხნები. რაც გასაზიდი იყო, დაწყებული დაზგა-დანადგარებით და დამთავრებული კარ-ფანჯრებით, უკვე გაზიდულია (სად და რა ფასად ეს ცალკე საუბრის თემაა). ახლა რკინა-ბეტონის კონსტრუქციების დაშლის ჯერი დადგა! ჩვენი თეორეტიკოსები, განსაკუთრებით კი ისინი, ვისაც იმ პერიოდში სხვადასხვა სახელმწიფო სტრუქტურებში უმაღლესი თანამდებობები ეკავათ, საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების მიერ შემუშავებული ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკის დაქცევისათვის გამიზნულ რეკომენდაციებს განუხრელად ახორციელებდნენ სამწუხაროდ, ამ საქმეში, მათი უმრავლესობის ფინანსური ინტერესებიც იყო ჩადებული. ამაზე ცოტა ქვემოთ, არადა, ამ „მოღვაწეებს“ თითოეული ამ საწარმოს რესტრუქტურიზაციის გეგმა რომ შეემუშავებინა (თუნდაც სახელმწიფო პროტექციონიზმის პრინციპიდან გამომდინარე) და მათი რეაბილიტაციისათვის დაეხარჯათ დრო, უზარმაზარი გრანტები, კრედიტები და სხვა საშუალებები, მაშინ დაახლოებით მაინც გვექნებოდა ისეთი სურათი, როგორიც თუნდაც ჩვენს უახლოეს მეზობელ პოსტკომუნისტურ ქვეყნებშია.

ეს სამწუხარო რეალობაა, რომლის შედეგებს მომავა-

ლში ჩვენი შვილები მოიმკიან. სამწუხაროდ, ჩვენთან ნო-
ყიერი ნიადაგი აღმოჩნდა იმისათვის, რომ საერთაშორისო
საფინანსო ორგანიზაციებისა და ჩვენი სახელმწიფო „მო-
ღვაწეების“ ხელშეწყობითა და გვერდში დგომით, ხელმა-
ხელი დაბანა და საქართველოს დამონების ახალი ფო-
რმები და მასშტაბები შესძინა.

ტრადიციას არ ვუღალატებ და ამ შემთხვევაშიც „ურ-
მის გადაბრუნებამდე“, ოფიციალურ პრესაში ჩემს მიერ
დაფიქსირებულ პოზიციებს გაგაცნობთ. პირველ რიგში
გავიხსენოთ ცნობილი ეროვნული მოღვაწის, მწერალ გუ-
რამ ფანჯიკიძის შეშფოთების გამომხატველი რამდენიმე
შეკითხვა: „ვინ არიან ის პიროვნებანი, რომელთა ხე-
ლში თავს იყრის მთელი ქვეყნის, ეროვნული სიმდი-
დრე? იქნებ დაგვისახელოთ ის პიროვნებანი, რომლე-
ბიც გარკვეულ დარგებში იბრძვიან მონოპოლიისათვის.
ვის ეკუთვნის ის სასახლეები, ამ სიტყვის პირდაპირი
მნიშვნელობით, თბილისსა და თბილისის გარეუბნებში
რომ შენდება აშკარად, მოურიდეבלად და უტიფრად?
ვინ არიან ის ადამიანები, ვინც არად აგდებენ ხალხის
საყოველთაო გაჭირვებას“ (გაზეთი „საქართველოს რე-
სპუბლიკა“, 1997 წლის 31 ოქტომბერი).

ახლა კი ჩემი პოზიციები, რომლებიც სხვადასხვა დრო-
საა გამოქვეყნებულ:

„ჩვენმა „კეთილის მსურველმა“ გადამთიელებმა, სა-
ფუძვლიანად გააანალიზეს ჩვენი მენტალიტეტი, მთა-
ვრობაში მყოფი ზოგიერთი ჩინოვნიკის დანშარებით ნო-
ყიერი ნიადაგი აღმოაჩინეს თავიანთი ზრახვების განსა-
ხორციელებლად და მათივე ხელშეწყობით დაიწყეს

„დახმარების“ სხვადასხვა ფორმის გამოყენება ყოველგვარი ქართულის დასასამარებლად“ (გაზ. „საჩემელი საქართველოსი“, სექტემბერი, 2001 წ.).

„ქვეყანაში ჯერჯერობით ისევ მძლავრობენ ნეგატიური მოვლენები, რომლებიც არა თუ დაბრკოლებებს, არამედ რეალურ საფრთხეს უქმნიან ეროვნული ეკონომიკის შემდგომ განვითარებას, რაც გადამჭრელი ზომების მიღების აუცილებლობას მიუთითებს“ (გაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“, სექტემბერი, 2000 წ.).

„ჩვენი „მეგობრების“ მთავარი მიზანი თვითმყოფადი, პატარა ერების განადგურებაა, რომელთაც გამორჩეული კულტურა და წეს-ჩვეულებანი გააჩნიათ. ისინი მიზანმიმართულად ანორციელებენ მოსახლეობის შემცირებას, არნახული ტემპებით ზრდიან უმუშევრობას. მათ ამ ერების „გადარჩენის“ ერთადერთ გზად უფასო სასაღიფლობის გახსნა მიაჩნიათ“ („დილის გაზეთი“, სექტემბერი, 2002წ.).

არ შეეცდებით თუ ვიტყვით, რომ დაშვებული შეცდომებისა და დანაშაულებრივი ქმედების თავი და თავი სახელმწიფოში საკადრო პოლიტიკაში დაშვებული უხეში შეცდომები იყო. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ქვეყნის საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებაში შემთხვევით მოხვედრილმა ბევრმა პიროვნებამ საზოგადოებაში თავიანთი მდგომარეობის დამკვიდრებისათვის, უზომო მატერიალურ მდგომარეობასთან ერთად, ყოველშემთხვევისათვის, თავიანთი განსწავლულობის დამადასტურებელი სამეცნიერო ხარისხების დიპლომებიც შემოდეს თაროებზე.

სწორედ მათი მისამართით გავაკეთეთ თავის დროზე ერთი „განცხადება“, რომელიც 2002 წლის ნოემბერში გამოქვეყნდა გაზეთ „ლიტერატურულ საქართველოში“.

„ვისაც რაიმე შენება ჰქონია ასპირანტურასთან, მაძიებლობასთან, საკანდიდატო მინიმუმით განსაზღვრული საგნების ჩაბარებასთან, ავტორეფერატის მომზადებასთან, დისერტაციის დაცვასთან, ნაღდ მეცნიერ-სელმძღვანელთან, წესიერ ოპონენტთან და სამეცნიერო საბჭოსთან, დაგვეთანხმება, რომ ამა თუ ის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად შესრულებული საკვალიფიკაციო ნაშრომის მომზადება დაკავშირებულია სანგრძლივ სერიოზული შრომასთან, რომლის დროსაც გარკვეული ხნით მაინც გვერდზე უნდა გადადო ბევრი პირადული და მითუმეტეს, ურთულეს სასელმწიფოებრივ პრობლემებზე ზრუნვა, რასაც დაკავებული თანამდებობა გავალდებულებს. ასეთ პირობებში, საზოგადოების დიდი ნაწილისათვის ნამდვილად გაუგებარია, როგორ ახერხებენ უმაღლესი რანგის ჩინოვნიკები (მინისტრი, გუბერნატორი, პარლამენტანი და სხვა) თანამდებობებზე ყოფნის პერიოდში სადისერტაციო ნაშრომების შესრულებას და დაცვას. ვისაც დასმულ შეკითხვაზე პასუხის გაცემა ევალება, სასურველია დროულად დაინტერესდეს აღნიშნული პრობლემით, რათა ქვეყანა ვისნათ ამ არაფანსალი ვირუსისაგან. წინააღმდეგ შემთხვევაში, საზოგადოებას არაერთი მძიმე შეკითხვა გაუჩნდება, რაზედაც პასუხის გაუცემლობა ბევრ უხერხულობას შექმნის“.

აღბათ, სწორედ ასეთმა შემთხვევითმა „მეცნიერ-

ბმა“ ათქმევინეს საქართველოს დამსახურებულ ეკონომისტს, ბატონ ვაჟა ფარულავას მისი ერთ-ერთი ყველაზე განმაურებული, ფრთიანი ფრაზა: „ყველა ვინც ეკონომიკას პრეზიდენტზე უკეთ ფლობდა, ვისაც სამეცნიერო ხარისხები ჰქონდა, შევარდნაძეს რომ ეკონომისტი ეგონა, ეკონომიკა ამიტომაც გათახსირდა“ (ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“ №11-12, დეკემბერი, 2004 წ. გვ.14).

სიტყვამ მოიტანა და ბარემ ერთ პატარა ამონარიდსაც გაგაცნობთ ჩემი წიგნიდან „მხოლოდ თანადგომა გადაგვარჩენს“:

„თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დიდი სამეცნიერო საბჭოს გადაწყვეტილებით, უნივერსიტეტის დამთავრების წელსვე, როგორც გამონაკლისი, ორწლიანი საწარმოო სტაჟის გარეშე ნება დამრთეს, მისაღები გამოცდები ჩამებარებინა ასპირანტურაში. სპეციალობაში კომისიის თავმჯდომარე იყო ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორი, პროფ. ვალერიან მელქაძე, კომისიის წევრებს შორის იყო პროფ. კოკი გაბუნიაც. საკითხებზე პასუხი 15-20 წუთში დავამთავრე. მაგრამ დამატებით შეკითხვებზე, რომლებსაც კომისიის თავმჯდომარე მაძლევდა, პასუხის გაცემა ერთ საათს მაინც გაგრძელდა. პროფ. კ. გაბუნიამ, ისე, რომ მე ადვილად შევამჩნიე, ინსტიტუტის დირექტორს ანიშნა, ეყოფაო. მან ხმამაღლა უპასუხა, ვიცი რომ ეყოფა, მაგრამ მსიამოვნებს ამ ახალგაზრდის პასუხი და ცოტა კიდევ მაცალეო (სხვათაშორის, ასეთ სიამოვნებაზე ხანდახან მეც ვერ ვამბობდი უარს, როცა თბილისის სა-

ხელმწიფო უნივერსიტეტში წლების მანძილზე მიწვეული ვიყავი სახელმწიფო საგამოცდო კომისიის თავმჯდომარედ). როგორც იქნა, თავი დამანება და შედეგის გამოცხადებამდე პირველმა მომილოცა ასპირანტობა... სამი თემა და სამი მეცნიერ ხელმძღვანელი გამოვიცვალე. პრაქტიკულად სამივე ნაშრომი დაუმთავრე, მაგრამ საკითხი ბოლომდე მაინც არ მივიყვანე. არსებული მოთხოვნების შესაბამისად, ეკონომიკის დარგში სადისერტაციო შრომის დიდი ნაწილი უნდა დათმობოდა კომპარტიის ლიდერებისა და მათი ეკონომიკური პოლიტიკის ქება-დიდებას. რაც ჰქონდათ მათ საქებარ-სადიდებელი ახლა სომ მაინც გამოჩნდა. ამას რომ თავი დავანებოთ, თვით უკუღმად აწყობილი მთელი რიგი ეკონომიკური კატეგორიების ანალიზს სწირად აბსურდამდე მიჰყავდა მკვლევარი. ერთი სიტყვით, ვერ შევძელი იმის მტკიცება, რაც მე თვითონ არ მწამდა“.

რეგულირება თუ დერეგულირება

ჩვენს გარეთ ჩვენი სსნა სიზმარია: ჩვენს ქვეყანას მხოლოდ ჩვენვე შეგვიძლია დაუუბრუნოთ მისი ძველი ისტორიული იერ-სახე.

ილია

სიმდიდრე არის არა განმთხმელობა, არამედ მისი გამოყენების ნიჭი.

ნაპოლეონი

სახელმწიფო რეგულირების გარეშე საბაზისო ეკონომიკა ნებისმიერ ქვეყანაში განწირულია.

ჟ. კეინსი

აღმასრულებელი ხელისუფლების სხვადასხვა ეშელონებში (რომ იტყვიან: „ყველა მთავრობა გამოვიცვალე“) ჩემს საკმაოდ ხანგრძლივ მოღვაწეობას, თამამი აზრებისა და მკვეთრი გამონათქვამების გამო, ბევრი სირთულე და კურიოზი ახლდა. განსაკუთრებული პრობლემები ეგრეთ წოდებული ვაირეფორმატორებისაგან და მათ მიერ დაქირავებული ჟურნალისტებისაგან მექმნებოდა. ერთ-ერთმა მათგანმა, გაზეთის მეშვეობით, საბაზრო ეკონომიკის

მტრადაც კი გამომაცხადა. როგორც წესი, ჩემმა რეაქციამ არ დააყოვნა და ვაიოპონენტს ამავე გაზეთის მეშვეობით, შემდეგივე ნომერში ვაახლე სათანადო პასუხი, რომელსაც „პასუხის მაგიერი“ დავარქვი. გთავაზობთ ამ წერილის შემცირებულ ვერსიას.

„თქვენი სტატიის გამოქვეყნების მიზანი ვერ ავხსენი, მით უმეტეს, რომ ჩვენი თითქმის ყოველდღიური პირადი თუ ოფიციალური შეხვედრების დროს ერთხელაც არ წამოგცდენიათ რაიმე განსხვავებული მოსაზრება ჩემს მიერ ადრე გამოქვეყნებულ და არაერთხელ თქვენი თანდასწრებით თითქმის ყველა დონის შეხვედრებზე გამოთქმული პოზიციების გამო. ერთადერთი გამართლება თქვენს ამ ქმედებას შეიძლება ის მოექცნოს, რომ ამ ხნის განმავლობაში თქვენ თანამედროვე ეკონომიკის საკითხებში ცოდნას იმაღლებდით და ემზადებოდით ჩემთან საპაექროდ. თუ ასეა, კეთილი და პატიოსანი. ჩემს თავს უფლებას ვერ მივცემ ბატონო... თქვენთან გაუმართო კამათი იმ საკითხებზე, რომლებშიც თქვენ საბაზრო ეკონომიკის აპოლოგეტად წარმოგიდგენიათ თავი. რატომ? იმიტომ, რომ დათა თუთაშნიასი არ იყოს, საკმაო პროფესიული უპირატესობა მაქვს და გაუმართლებლად მიმაჩნია ამ საკითხებზე თქვენთან საგაზეთო პაექრობა. თუ მართლა გადაწყვეტთ საბაზრო ეკონომიკის საკითხებზე ჩემთან კამათს, დავსხდეთ პირისპირ თქვენ და თქვენი თანამოაზრენი და ცივილიზებული წესით ვუმტკიცოთ ერთმანეთს ჩვენი მოსაზრებები“.

პატივისცემით ანზორ ბაბუხაძია

ახლა კი თავს უფლებას ვაძლევ გაგაცნოთ დამოუკიდებელი ქვეყნის ეკონომიკის მშენებლობის პირველ წლებში ოფიციალურ დოკუმენტებში დაფიქსირებული რამდენიმე თეზისი, რის გამოც, როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, ცალკეული ჩინოსანი ოპონენტისაგან სერიოზული პრობლემები მექმნებოდა. აი რამდენიმე მათგანიც:

„საბაზრო ეკონომიკა კატასტროფისგან გადარჩენის ერთადერთი საშუალებაა, ოღონდ, მანამდე ტანჯვის გზებს ვერ ავცდებით...“

„სამინისტროები ამჟამინდელი „განმკარგულებელი“ ორგანოებიდან უნდა გადაიქცნენ მათ დაქვემდებარებაში შემავალი ორგანიზაციების (ობიექტების) პარტნიორებად და კოორდინატორებად“.

„საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, ყოველგვარი შეზღუდვა და აკრძალვა უნდა მოისპოს, მაგრამ ვიმედოვნებ, რომ საბაზრო ეკონომიკა არ ნიშნავს „ბაზარს“ ამ სიტყვის პირდაპირი გაგებით. სახელმწიფოს შესაბამისმა სტრუქტურებმა უნდა მართონ ქვეყანაში მიმდინარე ძირითადი პროცესები“.

„თუ გვინდა თავი დავაღწიოთ ქვეყნის ეკონომიკაში შექმნილ კატასტროფულ მდგომარეობას, აუცილებელია, გარდამავალ პერიოდში სახელმწიფომ თავის ხელში აიღოს ქვეყნის ტერიტორიაზე არსებული რესურსების მართვა“.

„თუ სახელმწიფომ ვერ უზრუნველყო ქვეყნის მოსახლეობის სასიცოცხლო მნიშვნელობის მოთხოვნილებების ელემენტარულ დონეზე დაკმაყოფილება მაინც, მაშინ ის არ იქნება სახელმწიფო და არც მისი რომელიც

გნებავთ, სტრუქტურა აღარ იქნება საჭირო. ამ საკითხში ვერც იმ პოზიციას გავიზიარებ, რომ ყველა ქალაქმა, რაიონმა ან რეგიონმა თავისი რესურსები დამოუკიდებლად წარმართოს თავისი მოთხოვნილები დასაკმაყოფილებლად“.

„გარდამავალ პერიოდში სტრატეგიული მნიშვნელობის საქონლის გატანა-შემოტანის საქმეში ქვეყნის დონეზე კოორდინაცია და კონტროლი უნდა გაეწიოს მის მთელ ტერიტორიაზე განლაგებულ ყველა უწყებას, ორგანიზაციას, საწარმოს თუ დაწესებულებას...“

„ქვეყნის შესაბამისი სტრუქტურების მუშაობის შეფასების ძირითად კრიტერიუმად უნდა იქცეს შიდა ბაზარზე სასაქონლო პროდუქციის სიუხვის შექმნის მიმართულებით მიღწეული შედეგები“.

„მოსახლეობის სოციალური დაცვის პასუხისმგებლობა სახელმწიფოს ეკისრება, ხოლო სახელმწიფოსი – თითოეულ ჩვენგანს“.

ეკონომიკურ მეცნიერებაში, განსახილველ პრობლემებთან დაკავშირებით რადიკალურად განსხვავებულ აზრებსა და პოზიციებს ვხვდებით, რაც საკითხის აქტუალობას კიდევ უფრო ზრდის და აქედან გამომდინარე, საკუთარი პოზიციის დაფიქსირების აუცილებლობა დააყენა დღის წესრიგში.

ვიდრე პრობლემის რეალურ განხილვას შევუდგებით, ადრე გამოქვეყნებული თეზისების მეშვეობით, გავცნოთ ერთმანეთისგან რადიკალურად განსხვავებულ ორ პოზიციას.

ერთის, ანუ ამ შემთხვევაში პირველის ავტორი გახლა-

ვართ მე, ანზორ ბაბუხაძია, რიგითი პრაქტიკოსი ეკონომისტი (მეცნიერ ეკონომისტის მძიმე ტვირთის ზიდვა რატომ ვერ შევძელი ამაზე უკვე მოგახსენეთ), ხოლო მეორესი – ცნობილი მეცნიერ-ეკონომისტი, თეორეტიკოსი, მრავალი უცხოური აკადემიის წევრი, პროფესორი ვლადიმერ პაპავა.

მაშ ასე, მიმაჩნდა და მიმაჩნია, რომ:

„ქვეყნის არასწორი ეკონომიკური სტრატეგიის გამო დაიცალა ქართული სოფელი, გაჩანაგდა ეროვნული მეურნეობა, რაც ეკონომისტთა ენაზე განაპირობა შიდა ბაზრის დაუსცველობამ, რის გამოც ჩვენს ქვეყანაში წარმოებული პროდუქცია არარენტაბელური, ანუ ზარალიანი გახდა“. (გაზეთი „ლიტერატურული საქართა-ელო“, ნოემბერი, 2002 წელი).

„როცა შიდა ბაზრის დაუსცველობაზე ვლაპარაკობ, ვგულისხმობ, რომ შექმნილი კატასტროფული მდგომარეობის გამო, ქართველი გლეხი მასობრივად ტოვებს სოფელს და ლუკმა-პურს ისედაც გადატაკებულ ქალაქში დაეძებს. ეს იმას ნიშნავს, რომ ქვეყნის დოვლათის შემქმნელი, მომხმარებლად ვაქციეთ. ანალოგიური მდგომარეობაა ქალაქში. კვალიფიციური ქართველი მუშა და ინჟინერ-ტექნიკური პერსონალური ფაბრიკებისა და ქარხნების მიღმა დარჩა. ეს იმის შედეგია, რომ რეალურ ფასად შექმნილი მისი პროდუქცია, ბაზრიდან განდევნა დემპინგურმა, ანუ ჩვენი დაჩოქებისათვის ხელოვნურად ჩამოყალიბებულმა ფასებმა. მსოფლიოს ნებისმიერ სახელმწიფოში ეს პროცესები ეკონომიკური ბერკეტებით რეგულირდება, ჩვენთან კი პი-

რიქით ხდება – ამ ბერკეტების არასწორად გამოყენებაში, ჩვენი ქვეყნის წარმოება მოშალა და დაანგრია.

საბედნიეროდ, ამ მდგომარეობიდან გამოსავალი ჯერ კიდევ არსებობს. ჩვენი ქვეყნის ტრადიციული და პრიორიტეტული დარგები კვლავ აღორძინდება, თუ პარლამენტი, ჩვენს მიერ შემუშავებული მოთხოვნების გათვალისწინებით განსაზღვრავს და დაამტკიცებს ქვეყნის ექსპორტ-იმპორტის ახალ პოლიტიკას“. (გაზეთი „რეზონანსი“, იანვარი, 1999 წელი).

„ერთხელ კიდევ ვამბობ. იმის გამო, რომ ქვეყანას არ გააჩნია ეკონომიკის განვითარების ეტაპობრივი პროგრამა, ზოგიერთ გადაუდებელ ღონისძიებას მოუმზადებელი შევსვდით და შედეგებს კარგახანს მოვიმკით. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, რამდენი ხანია ვქადაგებ, რომ აუცილებელია ქვეყნის შიდა ბაზრის დაცვის პროგრამა, მაგრამ ამოდ. დღევანდელი ეკონომიკური პოლიტიკის პირობებში ქართველი კაცი სოფლად მიტოვებულ მამა-პაპისეულ კარ-მიდამოს, ზოგ შემთხვევაში კი ოჯახსაც, აღარ დაუბრუნდება! ქვეყნის შიდა ბაზრის დაუცველობის პირობებში ლოზუნგებით, დაპირებებით, თხოვნით, ქართველი კაცი თავის მშობლიურ მიწაზე, საბაზრო ეკონომიკისათვის დამახასიათებელ კონკრეტუნარიან (ერთეულ პროდუქციაზე შრომის დანახარჯებს ვგულისხმობ) პროდუქციას ვერ შექმნის. გამოსავალი ერთადერთია – პრობლემები ქვეყანამ საბაჟო გადასახადების მოწესრიგებით უნდა გადაწყვიტოს“. (გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, ივლისი, 2004 წელი).

პროფესორ ვ. პაპავას მიაჩნდა და მიაჩნია, (ვლ.პაპავა, პოსტკომუნისტური კაპიტალიზმის პოლიტიკური ეკონომიკა და საქართველოს ეკონომიკა, თბილისი, 2002წ) რომ:

—„სახელმწიფოებს მხრიდან გაზრდილ და დიფერენცირებულ საბაჟო ტარიფების სისტემაზე დამყარებული პროტექციონისტული პოლიტიკის გატარება ქვეყნის ინდუსტრიული განვითარებისათვის დამღუპველი იქნებოდა“.

—„საქართველოს სინამდვილეში პროტექციონიზმის აღებტები უწინარეს ყოვლისა მრეწველები არიან, რამეთუ მათი ინტელექტუალური პოტენციალი სოფლის მეურნეობის წარმომადგენელთა პოტენციალს ჯერ კიდევ კომუნისტურ ეპოქაშიც კი აშკარად სჭარბობდა“. (კომენტარის გაკეთება უხერხულად მიმაჩნია, მისი აბსურდულობის გამო).

—„ამ მიზნის (იგულისხმება ქვეყნის ეკონომიკის აღმავლობა) მიღწევის საუკეთესო საშუალება, მსოფლიოს სავაჭრო ორგანიზაციის წევრობაა, რომლის უმთავრესი ფუნქცია სწორედ ამგვარი ბარიერების მოშლაა“.

—„იმპორტულ და სამამულო პროდუქტებზე აქციზის დიფერენციაციის მოთხოვნას პოსტსაქმოსნები საკმაოდ ხშირად ითხოვენ“.

—„დიფერენცირებული საბაჟო ტარიფებისა და აქციზების დაწესებით სამამულო ბაზრის დაცვის მხარდამჭერი, პოსტსაქმოსანთა უმრავლესობაა და მას ხელისუფლების სხვადასხვა ეშელონში საკმაოდ ძლიერი ლობი ჰყავს; ამ ვარიანტს სამწუხაროდ, ქართველ მეცნიერ-ეკონომისტთა დიდი ნაწილიც იზიარებს“.

—„საქართველოს შიდა ბაზრის „დამცველთა“ შორის პერიოდულად ისეთი უკიდურესი მოსაზრებებიც კი გა-
ისმის, რომ რამდენიმე წლით საერთოდ ჩავკეტოთ სა-
ზღვრები...ჩაკეტილი საზღვრების პირობებში ქვეყნის ში-
გნით საბაზრო სისტემის ჩამოყალიბების შეხედულებებს
გარკვეული პირობითობით შეიძლება „საბაზრო სტალინი-
ზმის“ კვალიფიკაცია მიეცეთ“.

—„პოსკომუნისტური კაპიტალიზმის ქვეყნების მრეწვე-
ლობისათვის პროტექციონისტულ პოლიტიკას დიდი ზი-
ანის მოტანა შეუძლია, რომლის გამოსწორებაც ძალზედ
ძნელი იქნება“.

—„მართალია ამ შემთხვევაში დასაქმება გაიზრდება მა-
გრამ... დასაქმების ამგვარი ზრდა ქვეყნის ჩამორჩენილო-
ბის ყველაზე მკაფიო გამოხატულებაა და მას არცერთ შე-
მთხვევაში არ შეიძლება ხელი შეეწყოს“.

ამ შემთხვევაში ჩვენს ამოცანას და მიზანს რა თქმა უნ-
და, არ წარმოადგენს პროფ. ვლ. პაპავას ნააზრევთა სრუ-
ლში ანალიზი, მაგრამ გამართლებული არ იქნება გვერდი
ავუაროთ და სათანადო აქცენტები მაინც არ დავესვათ ზო-
გიერთ მის, ანუ ჩვენთვის მიუღებელ დებულებებზე. აქე-
დან გამომდინარე, რა თქმა უნდა, ვერ დავეთანხმებით მას,
რომ:

—ქვეყნის ინდუსტრიული განვითარებისათვის დამლუ-
პველი იქნებოდა პროტექციონისტული პოლიტიკის გატა-
რება; ჩვენი მთავარი მიზნის მიღწევის საშუალება მსო-
ფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის წევრობაა; სამამულო ბა-
ზრის დაცვის მხარდამჭერები პოსტსაქმოსნები არიან; სა-
გარეო და ვაჭრობის პროტექციონისტულ რეჟიმს სხვადა-

სხვა დარგების პერსპექტიული განვითარებისათვის მხოლოდ ზიანი მოაქვს; ხელისუფლებაში მოსული მრეწველობის წარმომადგენლები თავიანთი ღობისტობით ღუპავენ იმ დარგს, რომლის ინტერესების დაცვასაც ფიქრობენ და ცდილობენ; დასაქმების ამგვარ ზრდას არცერთ შემთხვევაში არ შეიძლება ხელი შეეწყოს და სხვა.

ზემოთ აღნიშნული პოზიციების გასამაგრებლად ბატონი ვლ. პაპავას დიდი ილიას ერთი ბრძნული გამონათქვამი მოჰყავს, რომელიც ასე ჟღერს: „ქვეყნისათვის, ყველასათვის, ერთნაირად ღია ბაზარი უმჯობესია, იმიტომ რომ ყოველის კაცისათვის ისა სჯობია, საშუალება ჰქონდეს, საჭირო საქონელი იქ და იმისგან იყიდოს, საცა და ვისაც უფრო კარგი საქონელი აქვს და უფრო იაფი ჩემ-შენაობის გაურჩევლად“. ამ გამონათქვამით კიდევ ერთხელ დასტურდება დიდი ილიას გენიალობა და ზოგადსაკაცობრიო პრობლემების უზადო განჭვრეტის უნარი, მაგრამ რა თქმა უნდა, იგი ვერ წარმოიდგენდა, რომ სამწუხაროდ, მისი სამშობლო, XXI საუკუნის დასაწყისში, ეროვნულ ცნობიერებაზე დამყარებული ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების კონცეფციისა და პროგრამის უქონლობის გამო, მსოფლიოს უღარიბეს ქვეყნებს შორის აღმოჩნდებოდა და მისი გადარჩენისათვის აუცილებელი იქნებოდა ექსტრემალური, გადაუღებელი, ეტაპობრივი ღონისძიებების გატარება, რომელიც საქართველომ უნდა შეიმუშაოს ქვეყნის ყველა რეგიონისათვის დამახასიათებელი მთავარი ნიუანსების გათვალისწინებით და არა რომელიღაც ქვეყნისათვის, ვიღაც-ვიღაც დაქირავებული სპეციალისტების მიერ სხვადასხვა მიზნებით დამუშავებული

პროგრამების გამოძღვრებით.

აქედან გამომდინარე, ვერ დავეთანხმებით ზოგიერთ თეორეტიკოსს, რომ ნებისმიერი ბარიერი, რომელსაც სახელმწიფო შიდა ბაზრის დაცვისათვის აღმართავს, წარმოებული პროდუქციის ხარისხის ამაღლებასა და ახალი ტექნოლოგიების რეალიზაციაზე საერთაშორისო კონკურენციის სასიკეთო ზეგავლენას ზღუდავს. ზოგადად და თეორიულად რა თქმა უნდა, ეს ასეც არის, მაგრამ კონკრეტულად საქართველოს სინამდვილეში, არაორდინალური, გადაუდებელი ღონისძიებები რომ უნდა გატარდეს შიდა ბაზრის დაცვის, ექსპორტ-იმპორტის პოლიტიკის რეგულირების მიზნით, ეს ალბათ საკამათო არ უნდა იყოს, რადგან ანალოგიურ თეორიებზე აღმოცენებული და საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების მიერ ჩვენთვის მიუღებელი რეცეპტებით განხორციელებული „უანგარო დახმარებების“ შედეგად რაც გეჭირს, ყველას კარგად მოგეხსენება. და მაინც, თუ ვინმეს ჩვენთან კამათის ან სხვა საწინააღმდეგო პოზიციის მტკიცების სურვილი გაუჩნდება, მაშინ მათ ყურადღებას რამდენიმე ფაქტს მივაპყრობთ.

დღეის მდგომარეობით, საქართველოში მრეწველობის უმნიშვნელოვანესი დარგები განადგურებულია. მისი აღორძინების ალბათობა, ხელისუფლების დაპირებების მიუხედავად, ნულის ტოლია. აქედან გამომდინარე, მოსახლეობის დასაქმება ნომერ პირველ თავსატეხ პრობლიად უნდა გაუხდეს ქვეყანას. ასეთ პირობებში ვსვამ კითხვას – თუ სახალხო მეურნეობის რომელიმე დარგში, ვინმე, გმირობის ტოლფას ქვედებას ჩაიდეს და რომელიმე დარგის

აღორძინებას შეეცდება და სათანადო შედეგებსაც მიაღწევს, სახელმწიფოს მხრიდან რაიმე მხარდაჭერა არ უნდა მიიღოს? მხარდაჭერაში, რა თქმა უნდა, არც შეღავათიან კრედიტებს, არც საგადასახადო შეღავათებს, არც ქონების პრივატიზაციაში გამონაკლისებს და არც სხვა დათმობებს ვგულისხმობ. ყველა ამ პრობლემას მეწარმე თავად მიხედავს, ხალხსაც დაასაქმებს და ქვეყნის ბიუჯეტსაც ასარგებლებს. სახელმწიფოსგან მას მხოლოდ დაცვა (ამ სიტყვის ყველაზე ფართო გაგებით) სჭირდება. დაცვა სახელმწიფო და სხვა რეკეტიზაგან, დაცვა ფალსიფიკაციისგან, პოლიტიკური სტაბილურობის შენარჩუნება, დაცვა უცხოეთიდან დემპინგური ფასებით შემოტანილი პროდუქციისაგან და სხვა. ეკონომისტების ენაზე თუ ვიტყვით, აუცილებელია ელემენტარული საინვესტიციო გარემოს შექმნა. სახელმწიფო ამ მოთხოვნების დაკმაყოფილებას თუ ვერ შეძლებს, მაშინ ის არ იქნება სახელმწიფო ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით და მის წარმომადგენლებს ნურც ამბიციური პრეტენზიები ექნებათ, რომ ჩვენ „ევროპელები“ ვართ.

დამეთანხმებით, რომ ჩვენ ქვეყანას, სამწუხაროდ, თითზე ჩამოსათვლელ დარგებში შეუძლია აწარმოოს მსოფლიო ბაზრის კონკურენტული პროდუქცია და აქედან გამომდინარე, სახელმწიფო სწორედ ამ დარგებისადმი დამოკიდებულებას უნდა აქცევდეს განსაკუთრებულ ყურადღებას.

საბედნიეროდ, ასეთი პროდუქციის გამოშვების პრეცედენტები ქვეყანაში არსებობს და ი კიდევ უფრო გაიზრდება, თუ სახელმწიფო თავის ფუნქციას შეასრულებს,

თუნდაც ზემოთ აღნიშნული პოზიციების ჭრილში. საილუსტრაციოდ მოვიყვან რამდენიმე კონკრეტულ მაგალითს.

ერთმა ჩემმა ახლობელმა, ცნობილმა მეწარმემ, მართლაც რომ გმირობა ჩაიდინა და პირადი ინვესტიციების ხარჯზე მოახდინა ერთი ძალიან მნიშვნელოვანი, თუმცა სიმძლავრით შედარებით მცირე ჰიდროელექტროსადგურის პრივატიზაცია და რეაბილიტაცია. პროდუქცია გამოუშვა, თუმცა მისი რეალიზაცია სხვადასხვა ბარიერების გამო პრაქტიკულად შეუძლებელი გახდა, ანუ გამომუშავებული ელოექტროენერგიის რეალიზაცია ვერ მოახდინა.

დღეს რომ კაცი საქართველოში სახელმწიფოსგან ყოველგვარი თანადგომის გარეშე ანუ სრულიად დამოუკიდებლად ხორბალს მოიყვანს და მის რეალიზაციას ვეღარ შეძლებს, სად არის მაშინ სახელმწიფო?

შეიძლება ვინმემ იკითხოს, კი მაგრამ სახელმწიფო აქ რა შუაშიაო? მათ საყურადღებოდ, ყოველგვარი კომენტარის გარეშე გავიმეორებ ჩემს მიერ ადრე გამოქვეყნებულ და საკმაოდ გახმაურებულ ოთხ შეკითხვას, რომელთა ირგვლივაც მზად ვარ, ნებისმიერი ცივილური ფორმით, ჩემს ოპონენტებთან გაგმართო სათანადო პოლემიკა. აი ეს შეკითხვები:

1. ქვეყანაში ახლად გახსნილ 10 საწარმოს, სადაც მუშაობს 100 კაცი, ქვეყნის ბიუჯეტში თვეში შეაქვს ერთი მილიონი ლარი. მეორე შემთხვევაში იგივე ერთი მილიონი ლარი ბიუჯეტში თვეში შეაქვს 100, ანუ ათჯერ მეტ ახლად გახსნილ საწარმოს, სადაც დასაქმებულია 1000, ანუ ათჯერ მეტი მუშახელი. ყველა სხვა თანაბარ პირო-

ბებში სახელმწიფოსათვის მეორე ვარიანტი უფრო მომგებიანი რომ არის, ეს შეიძლება სადაო გახდეს?

2. რა უფრო მომგებიანია ქვეყნისათვის, ერთი ტონა მარცვლეული უცხოეთში შეიძინოს 100 აშშ დოლარად, თუ ადგილობრივი მეწარმის მიერ წარმოებული, ყველა პარამეტრით იგივე ხარისხის მარცვლეული – 120 აშშ დოლარად?

3. ქართველი გლეხი ვენახს რომ აჩეხავს და მის სანაცვლოდ სხვა უფრო „მომგებიან“ საქმეს ეწევა, ამაზე სახელმწიფომ მომავალი თაობების წინაშე პასუხი არ უნდა აგოს?!

4. საქართველოში, რის ვაი-ვაგლახით, მსოფლიო სტანდარტების დონეზე წარმოებულ მტკნარ, მინერალურ, ხილვულ წყლებს და უაღკოპოლო სასმელებს; რძის, მაკარონისა და თამბაქოს ნაწარმს; ფრინველის ხორცსა და კვერცხს; საკონსერვო პროდუქციას; ლუდს, ღვინოს და სხვა ალკოჰოლურ სასმელებს, თუნდაც საქართველოს ბაზარზეც რომ შეექმნებათ თავიანთი საქონლის რეალიზაციის პრობლემები ამ საკითხზე სახელმწიფომ არ უნდა იფიქროს?

ჩვენი ღრმა რწმენით, სახელმწიფომ მარტო კი არ უნდა იფიქროს, არამედ სახელმწიფოებრიობის გარკვეული დონის მიღწევამდე თითოეული ამ დარგისა და საწარმოს ტერიტორიაში მათთან ურთიერთანამშრომლობის მემორანდუმებიც კი უნდა გააფორმოს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენი ქვეყანა ვერ გადარჩება! ვიმეორებ, ამ ეტაპზე ეს ასეა საჭირო! ხოლო, როცა საქართველო ნამდვილ სახელმწიფოს დაემსგავსება ამ სიტყვის პირდაპირი და სრული მნიშვნე-

ლობით, ანუ როცა სახელმწიფო იზრუნებს ხალხზე, ხოლო ხალხი – სახელმწიფოზე, მაშინ დავიჭიროთ ხელში ბატონებო ცნობილი თეორეტიკოსი ეკონომისტების ლოზუნგები და მატარებლის იმ ვაგონში ჩავსხდეთ, რომლის ბილეთის აღების საშუალებასაც ჩვენი ჯიბე გავწვდება. გვახსოვდეს, რომ უბილეთოდ, საერთაშორისო მატარებლით ვერ ვიმგზავრებთ. მანამდე კი **სახელმწიფომ ხელი არ უნდა დაიბანოს მეწარმეთა პრობლემებისაგან.**

სამწუხაროდ, ჩვენი „თეორეტიკოსები“ საქართველოს კოლაფსიდან გამოყვანის ერთ-ერთ მთავარ ფაქტორად საერთაშორისო ბაზართან ქვეყნის შიდა ბაზრის სრულ ინტეგრაციას მიიჩნევენ. პრაქტიკულად კი ძნელია მსოფლიო რუკაზე მოიძებნოს ქვეყანა (ისინი აბსოლუტურ უმცირესობაში არიან), რომელიც სხვადასხვა ფორმით და მასშტაბებით არ ანხორციელებდეს თავისი ქვეყნისათვის მისაღებ საგარეო ვაჭრობის პროტექციონისტულ რეჟიმს. აღნიშნულის საილუსტრაციოდ, ერთ კონკრეტულ მაგალითს მოვიყვან და თავად განსაჯეთ მათი ეკონომიკური პოლიტიკის ავკარგიანობა.

ნებისმიერი ცივილური ქვეყნის სოფლის მეურნეობის პრიორიტეტული დარგები, როგორც წესი, სარგებლობენ პროტექციონისტული პოლიტიკის სიკეთით. უფრო მეტიც, ღოტაციის გარეშე არ არსებობს არც ერთი განვითარებული ქვეყნის სოფლის მეურნეობა. მაგალითად, ევროკავშირში შემავალი 15 ქვეყნის მოსახლეობის საერთო რაოდენობიდან სასოფლო-სამეურნეო სფეროში დასაქმებული მოსახლეობის მხოლოდ ხუთი პროცენტი მოიხმარს ევროკავშირის ბიუჯეტის ნახევარზე მეტს. ამ ხარჯებს

ემატება აღნიშნული ქვეყნების კუთვნილი ბიუჯეტიდან სა-
სოფლო-სამეურნეო წარმოების სუბსიდირებაზე გამოყო-
ფილი თანხებიც. ე.ი. თეზა იმის თაობაზე, რომ საბაზრო
ეკონომიკა თავად დაარეგულირებს ყველა პრობლემას,
არც ამ შემთხვევაში არ მართლდება.

როცა საუბარია სახელმწიფოს მხრიდან უმნიშვნელო-
ვანესი პროცესების მართვის ანუ რეგულირების აუცილე-
ბლობაზე, თვითდინებაზე ყველაზე აქტუალური პრობლე-
მის მიშვეება ანუ დერეგულირება დანაშაულის ტოლფასია
ე.ი. ამ შემთხვევაში პირველ პლანზე უნდა წამოიწიოს სა-
ხელმწიფო ანუ ხალხის ქონების განიავების, უფრო სწო-
რედ ერთეულთა ხელში მისი უსინდისოდ ხელში ჩაგდე-
ბის ჯერ არნახული და არგაგონილი ფაქტები. იმისათვის,
რომ პასუხი გავცეთ ყველაზე აქტუალურ შეკითხვებს, თუ
რა მდგომარეობაში იყო ქვეყანა ამ მიმართებით საბაზრო
ეკონომიკის დამკვიდრების საწყის ეტაპზე, რა მდგომარე-
ობაა დღეს და რა უნდა გაკეთდეს მომავალში ამ მიმა-
რთებით, გაგაცნობთ ერთ ამონარიდს ჩემივე სტატიიდან:
„ვინ რას მიიღებს ტოტალური პრივატიზაციიდან“ (ჟუ-
რნალ „ბიზნესი და კანონმდებლობა, №3, ივლისი,
2004წ) და დასკვნები თავად გააკეთეთ.

„ჯერ კიდევ დამოუკიდებელი საქართველოს მშენე-
ბლობის საწყის ეტაპზე ამ საკითხის შესასწავლად
ქვეყნის მაშინდელი ხელმძღვანელობის დავალებით,
როგორც ჯგუფის ხელმძღვანელი, მივლინებული გა-
ხლდით ბალტიისპირეთის სამივე რესპუბლიკაში, მო-
სკოვში და ახლანდელ სანკტ-პეტერბურგში. მათი გა-
მოცდილებისა და ამ მიმართულებით შედგენილი მი-

მდინარე და პერსპექტიული გეგმების შესწავლისა და ანალიზის საფუძველზე მოვამზადე სათანადო რეკომენდაციები. სამწუხაროდ, რეკომენდაციები ქაღალდზე დარჩა. დიას, არც ერთი მათგანი არ მიიღეს და შედეგად მოსახლეობას საბოლოოდ თითო „მკვდრადშობილი“ ვაუჩერი შერჩა ხელში, ხოლო ზოგიერთმა „სახელმწიფო მოღვაწემ“ ამღვრეული წყლის პრინციპიდან გამომდინარე, ზომასე მეტად ისეირა. ამას ახლა პირველად არ ვამბობ. ნიშანდობლივია, რომ ზოგიერთმა მაშინდელმა ხელმძღვანელმა და დაქირავებულმა ჟურნალისტმა ჩემს მიერ გაცხადებული პოზიციის გამო ლამის, საბაზრო ეკონომიკის მტრად გამოაცხადა, თუმცა... ისე აგისდეთ ყველაფერი, როგორც ჩემი პროგნოზები ახდა.

რაც შეეხება დღევანდელ მდგომარეობას, ხმამაღლა მინდა განაცხადო, რომ სახელმწიფომ თავის ქონებას ვეღარ მოუარა და ძველებური მიდგომით ალბათ ვეღარც მომავალში მოუვლის. შექმნილი მდგომარეობიდან გამოსვლის ერთადერთი საშუალებაა სახელმწიფო, ანუ ხალხის ქონებაზე მესაკუთრის ოპერატიული, სწორი და ობიექტური განპიროვნება ანუ ქონების განსახელმწიფოების საკითხის სახელმწიფოებრივად გადაწყვეტა. თუმცა, ძალზე მოკლედ და ყველასათვის გასაგებად თუ ვიტყვით, ასარჩევია ეგრეთ წოდებული ოქროს შუალედი იმის აუცილებელი გათვალისწინებით, რომ, სამწუხაროდ, დღეისათვის საქართველოს მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი ამ ქონების განკერძოებაში ვერანაირ მონაწილეობას ვერ მიიღებს.

ოპონენტები მეტყვებენ, რომ სამაგიეროდ უცხოელე-
ბზე გაყიდული ქონებიდან მიღებული შემოსავალი სა-
ლსს მოსმარდება. კი ბატონო, საუკეთესო შემთხვევაში
ეს ასეც უნდა მოხდეს, მაგრამ მთავარი პრობლემა ის
განსვთ, რამდენად მიზანმიმართულად და ეფექტუ-
რად გამოვიყენებთ ტოტალური პრივატიზაციიდან მი-
ღებულ შემოსავლებს. თუ ეს შემოსავლები მოსახლე-
ობის მხოლოდ გარკვეულ ნაწილს დაურიგდა პენსი-
ებისა და ხელფასების დავალიანებების დასაფარავად,
ან, თუნდაც, მათი გაზრდისათვის, ეს დროებითი ღონი-
სძიება იქნება და გავრცელდება მოსახლეობის მხო-
ლოდ გარკვეულ ნაწილზე (მოსახლეობის დიდი ნა-
წილი საპენსიო ასაკის არ არის და არც სახელმწიფო
ხელფასს არ ღებულობს), რაც ქვეყნის ეკონომიკას უფ-
რო მეტ კატასტროფამდე მიიყვანს. აქედან გამომდი-
ნარე, პრივატიზაციის პროცესის დაწყებამდე ქვეყანამ
უნდა შეიმუშაოს პრივატიზაციიდან მისაღები მოსალო-
ნდელი თანხის შემდგომი გამოყენების კონკრეტული
პროგრამა, რომლის ფორმულა უნდა იყოს მარტივი და
ამოხსნას ამოცანა – რომელი საწარმოები ავამუშავოთ
მიღებული შემოსავლებიდან და როგორ გავანაწილოთ
ამ საწარმოების ამუშავების შედეგიდან მიღებული მო-
გება ქვეყნის უკლებლივ ყველა მოსახლეზე. ერთი სი-
ტყვით, თუ გინდა, რომ მომავალში მაინც გვეშველოს,
ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების პროგრამის შეფა-
სების მთავარი კრიტერიუმი უნდა განდეს ამ ამოცანის
ოპერატიული და ობიექტური გადაწყვეტა. მაქვს სახა-
ლსო ქონების პრივატიზაციის სხვა სქემაც, რომელზეც

მომაგალში ვისაუბრებთ“.

დღეს ისეთი სიტუაციაა, როცა ყველამ ყველაფერი იცის და სხვისი აზრი არ აინტერესებს. ალბათ ამ მიზეზით უნდა ავხსნათ ის ფაქტი, რომ ჯერჯერობით, აღნიშნულ პრობლემასთან დაკავშირებით არც ერთი დაინტერესებული მხარე არ შეგვხმიანებია!

და ბოლოს, რამდენიმე კონკრეტული წინადადება:

1. ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების გადაწყვეტაში სახელმწიფოს როლი, როგორც მარეგულირებელი რგოლისა, თანდათან უნდა გაიზარდოს მანამ, ვიდრე იგი რეალურად არ უზრუნველყოფს ერთ სულ მოსახლეზე საარსებო მინიმუმისა და შემოსავლის დონის გათანაბრებას. მხოლოდ ამის შემდეგ აქვს უფლება სახელმწიფოს იფიქროს დერეგულირების პროცესების დონის თანდათანობით ამაღლებაზე.

2. საქართველოს სასიცოცხლოდ სჭირდება ეროვნულ კონცეფციაზე დაფუძნებული ანუ ეროვნული ტრადიციების დაცვისა და შენარჩუნების მოთხოვნათა გათვალისწინებით დამუშავებული ეკონომიკის გარვითარების პროგრამა, რომლის ბალავარს უნდა წარმოადგენდეს ქვეყნის ცალკეული რეგიონების ბუნებრივ, საწარმოო და სხვა თავისებურებათა მაქსიმალური გათვალისწინება. რაც მთავარია იგი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იყოს სხვა რომელიმე ქვეყნის ანალოგიურ პროგრამაზე მიმსგავსებული დოკუმენტი, რაც სამწუხაროდ, ჩვენს სინამდვილეში არც თუ იშვიათად ხდებოდა და ხდება. პირიქით, ის უნდა იყოს ქვეყნის ცალკეული რეგიონების ანალოგიური პროგრამების ჯუშლი, ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით. მხო-

ლოდ ამ შემთხვევაში გაიზრდება სახელმწიფოს, როგორც მმართველობითი რგოლის ფუნქციები და უფლება-მოვალეობანი, რათა თავის თავზე რეალურად აიღოს პასუხისმგებლობა ქვეყნის მოსახლეობის სოციალური და ფიზიკური დაცვის ყველა მიმართულებით. მხოლოდ ასეთ პირობებში აქვს სახელმწიფოს უფლება თავის თითოეულ მოქალაქეს მოსთხოვოს სახელმწიფო ინტერესების გათავისება და მათი აუცილებელი დაცვა.

სწორედ პრობლემებისადმი ამგვარი დამოკიდებულება უნდა გახდეს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ კონცეფციაზე დაფუძნებული ქვეყნის გადარჩენის პროგრამის შეფასების ძირითადი კრიტერიუმები.

3. ჩვენი და არა მარტო ჩვენი პოზიცია, რომელსაც სამაჟულო ბაზრის დაცვა ეწოდება, დამყარებულია დიფერენცირებული ტარიფებისა და აქციზების დაწესებაზე და არა რაიმე საქონლის ექსპორტ-იმპორტის აკრძალვაზე, რასაც ჩვენი პოზიციების მოწინააღმდეგენი, როცა დაჭირდებოდათ ჩვენს საწინააღმდეგო არგუმენტად ასახელებენ. აქედან გამომდინარე, ვიდრე აღნიშნულ პრობლემასთან დაკავშირებით ცოტა ღრმად ვიმსჯელებთ, კიდევ ერთხელ ხმამაღლა გვინდა განვაცხადოთ, რომ ჩვენ კატეგორიული წინააღმდეგნი ვართ სახელმწიფო პრობლემების აკრძალვის პრინციპებით რეგულირების ყოველგვარი გამოვლინებისა. პრობლემები უნდა დარეგულირდეს მხოლოდ და მხოლოდ ეკონომიკური პრინციპებითა და კანონზომიერებებით, რადგან სხვაგვარი მიდგომებით, როგორც წესი, ამ პრობლემებისადმი დამოკიდებულებას საბოლოო ჯამში ნეგატიური მოვლენების წინაპირობების წარმოქმნასთან მი-

ვყავართ. ამ ლოგიკიდან გამომდინარე, რამდენადაც გასაკვირი და შოკის მომგვრელი არ უნდა იყოს, გამართლებულად არ მიგვაჩნია ანალოგიური ფორმებით, ანუ აკრძალვებით, თუნდაც ნარკომანიასთან „ბრძოლის“ მოქმედი მეთოდები (ამ თემაზე დაწვრილებით, შემდეგში).

შიდა ბაზრის დაცვის ჩვენეული პოზიციის კატეგორიული წინააღმდეგი იყვნენ და არიან საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციები და მათ შორის საერთაშორისო სავალუტო ფონდი და მსოფლიო ბანკი.

4. მატერიალური წარმოების ამა თუ იმ დარგისადმი საბაჟო პრივილეგიების დადგენის მოწინააღმდეგენი თავიანთ პოზიციებს იმით ასაბუთებენ, რომ ამ დარგებში შეიქმნება სასათბურე პირობები და იგი გამოიწვევს ჯაჭვურ რეაქციას, ანუ გაჩნდება იმის „საფრთხე“, რომ სხვა დარგის საწარმოებმაც დააღწიონ თავი კოლაფსურ მდგომარეობას. რა თქმა უნდა, ამ პოზიციასაც აქვს არსებობის უფლება, მაგრამ სამწუხაროდ და რეალურად მრეწველობის მთელ რიგ დარგებში როგორი პრივილეგიების სისტემაც არ უნდა შემოვიღოთ, მათი რეანიმაცია შეუძლებელი იქნება. აქედან გამომდინარე, უსაფუძვლოდ მიგვაჩნია შიში იმის თაობაზე, რომ „ქვეყნის ინდუსტრიული განვითარებისათვის დამლუპველი იქნებოდა პროტექციონისტული პოლიტიკის გატარება“. პირიქით, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ამ ეტაპზე ქვეყნის კოლაფსიდან გამოყვანისათვის, თუნდაც ტრადიციულ და პრიორიტეტულ დარგებში, აუცილებელია გონივრულად და მეურნის პოზიციების გათვალისწინებით განსაზღვრული მოქნილი, ეტაპობრივი და დიფერენცირებული საბაჟო ტარიფებისა და აქციზების და-

წესება და ამოქმედება.

ჩვენი პოზიციებისადმი რადიკალურად განსხვავებულ დამოკიდებულებებს ემყარება მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციის მოთხოვნები. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, თუ ამ ორგანიზაციის წევრი ხარ, უფლება არა გაქვს, შენს ქვეყანაში, თუნდაც, გარკვეულ ეტაპზე ან ცალკეულ საქონელზე შემოიღო ეროვნული მეურნეობისათვის ხელსაყრელი საგარეო ვაჭრობის რეჟიმი.

P.S. ჩვენი პოზიციების განსამტკიცებლად ორ ამონარიდსაც გაგაცნობთ და საბოლოო დასკვნები მხოლოდ ამის შემდეგ გააკეთეთ.

“საქართველოს ეკონომიკური განვითახების ჰიოგამა (ძიხითადი მიმართულებები) ახ გააჩნია და ქვეყნის ეკონომიკური პოლიტიკა ძიხითად საერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაციების (სსფ, მსოფლიო ბანკი და სხვა) ინსტიტუციებზეა დაფუძნებული, ხომელიც ახსებითად გამოიყენებს სხადიციელი დახგების განვითახებითა და დგილობრივი ხესხების მაქსიმალეხად გამოყენებით ქართული ეკონომიკის აღოხძინების შესაძლებლობებს. ჩვენდა სამნესახოდ, ხელისუფალთა ჰეხმანენტეც ცვდას ეკონომიკური განვითახების ეხსის პოზიტიკური ცვლა ახ მოჰყოლია, ხაც ქვეყანას გაუხევეველი მომავლის საშიშიხების წინაშე აყენებს.

(ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, №5, სექტემბერი, 2004წ. გვ.47, რედაქციის მინაწერი).

“ყველამ ვიცით, ჩა დღეშიც ვახო. ყველას უნდა მთავარი უნდა გვანახებდეს: ჩა გვეშველება? ჩვენი ხსენის უნდად უნდა გზად შიგნით მიგვანახოს. ყველა თავის საქმეს უნდა დაუბრუნდეს: გლეხი – მიწას, მეშა – მანქანა დანადგარებს, ხელოვანი – ხელოვნებას, მეცნიერი – მეცნიერებას. თუ ვიშორებთ, მატიყიადეხი საზიხდოც გვექნება და სულიერიც. თანაც შიგნითი თეხაჰიას საყოველთაო ფსიქოლოგიდან გამოსვლის ყველაზე უფრო უფექტიანი საშუალებაა. პოლიტიკოსებმა იმაზე უნდა იზიხონ, რომ ჩვენი მოსახლეობის ყოველ ფენას მეშაობის ნოხმადეხი პირობები ჰქონდეს”.

აკადემიკოსი ნიკო ჭავჭავაძე

პრობლემა ნომერი პირველი

უველაფრის სიკვდილი შეიძლება,
აზრისა კი თავის დღეში არა.

ილია

პოლიტიკა ძალზე რთული საქმეა,
რომ ის პოლიტიკოსებს ვანდოთ!

შარლ დე გოლი

ადამიანები იღლებიან არა იმით,
რომ ბევრს მუშაობენ, არამედ იმით,
რომ არ იციან როგორ იმუშაონ.

თ. დოსტოევსკი

სიბრძნე გამოცდილების შვილია.

ლეონარდო და ვინჩი

კანონი რამდენადაც სამართლიანიც
უნდა იყოს, ძალის გარეშე უინულოზე და-
წერილი თამასუქია.

არჩილ ჯორჯაძე

თემის ჩამოყალიბების სქემას არც ამჟამად გადაუხვევ.
ე.ი. ჯერ შემოგთავაზებთ ჩვენს მიერ აღრე ჩამოყალიბე-
ბულ პოზიციას, რომელიც გამოვაქვეყნეთ გაზეთში „სა-

რკმელი საქართველოსი“ (ნოემბერი, 2003წ.) და შემდეგ მოგახსენებთ ჩვენს დღევანდელ ხელვას ამ უმნიშვნელოვანეს პრობლემასთან დაკავშირებით.

სამხედრო აღმშენებლობის, სამოხილიზაციო მომზადებისა და რეზერვების შექმნის აუცილებლობაზე საუბარი ზემოთ აღნიშნულ სტატიაში დავიწყეთ ციტატით, ქვეყნის მაშინდელი პრეზიდენტის, ბატონ ელუარდ შევარდნაძის გამოსვლიდან, რომელიც შემდეგნაირად ჟღერს:

„ნაცვში გასაწევრებლად აუცილებელია სახელმწიფოს ერთიანი დაცვითი სისტემის მდგრადი განვითარება; საბრძოლო ჯარს განახორციელებს სამხედრო მშენებლობის უბრალო პრინციპი, თუ არ ჩამოყალიბდა ეგრეთ წოდებული „სამხედრო ინტელიგენცია“. ბოლო ვსაუბრობთ ჯარისკაცებზე, ოფიცერებზე, გენერლებზე, მთლიანად შეიარაღებულ ძალებზე, საზოგადოებამ უნდა იცოდეს, რომ სწორედ ეს ფენაა ყველაზე პრიორიტეტული, საამაყო და, თუ გნებავთ პრივილეგირებულიც. შემაშფოთებელია სწორედ ის, რომ ქართველ ჯარისკაცებს შორის, თითქმის ჯარსა და შეძლებული ოჯახების შვილებს. ანაღა, ბოლოსაც ჯარში სამხედრო ვალდებულებას შეძლებული და გაფლანკანი ოჯახის შვილებიც მოხდინან, გაცილებით მეტი იქნება კონცტრული, მსაბრძოლეს და პასუხისმგებლობა იმ სამხედრო ნაწილების ინტერესებზე, სადაც მათი შვილები იმსახურებენ; დადგა დრო შეიარაღებული ძალების მშენებლობასთან ერთად, სახელმწიფოს სამხედრო პოლიტიკის ბირთვად მიმართულებად ვაქციოთ სამხედრო მდგრადი მდგრადობა და სამხედრო მდგრადობის შექმნა. ამ მხრივ უნიკალური გამოცდილება დავაგროვებ

მსოფლიოს მზაჯალ ქვეყანაში (შვიტარია, ისტაფლი)“.

დამეთანხმებით, რომ თემა არახალია და არც ქვეყნის მაშინდელი პირველი პირის პოზიცია იყო ბუნდოვანი, რასაც ახლა, არც თუ იშვიათად ხმამაღლა გაიძახიან ისინი, ვისაც ამის მორალური უფლება არ გააჩნია.

ახლა კი გავაგრძელოთ ჩვენს მიერ ადრე, ამავე სტატიაში გამოთქმული ზოგიერთი ციტატის გაცნობა და მხოლოდ ამის შემდეგ გააჩლებთ დასაწყისში შეპირებულ დღევანდელ ხედვას.

„როდესაც პრეზიდენტის გამოსვლასთან დაკავშირებით კომენტარის გაკეთების სურვილი გამიჩნდა, დავფიქრდი – მე, ეკონომისტ კაცს, რომელსაც ჩემს დროს დამკვიდრებული უკუღმართი ნორმების გამო, სავალდებულო სამხედრო სამსახურიც კი არ გამივლია, მაქვს კი უფლება საკუთარი აზრი გამოვთქვა სამხედრო აღმშენებლობის პრობლემასთან დაკავშირებით? ბევრი ფიქრის შემდეგ, ასეთი უფლება თავად მივეცი ჩემს თავს შემდეგი გარემოებების გამო. ჩემი ძმა რუსლანი და მე დავიბადეთ გასურებული ომის დროს სამხედრო მოსამსახურის – თბილისის საარტილერიო სასწავლებლის კურსდამთავრებულის, შემდგომში კურილის კუნძულების პირველი საბჭოთა გუბერნატორის, ლევან ბაბუხადიას და ნინო შავდიას ოჯახში – წყნარი ოკეანის სანაპიროზე, შორეული აღმოსავლეთის ტერიტორიაზე. დემობილიზაციის შემდეგ ომიდან დაბრუნებულმა ოფიცერმა მუშაობა დაიწყო სამხედრო საქმის მასწავლებლად ქუთაისის ვაჟთა პირველ და რკინიგზის მეოცე საშუალო სკოლებში. შვილებსაც „სამხედრო

წესებით“ გვზრდიდა; მის მიერ დამტკიცებული დღის რეჟიმის დაცვა სავალდებულო იყო; დაძინების წინ, საწოლთან უნდა დაგვეწყო ტანსაცმლის სრული კომპლექტი, რათა დილით არ გვეძებნა რაიმე; ხშირად წამმშომით ხელში, საკუთარი ლოგინის გასწორებასა და სასწრაფოდ ჩაცმაშიც კი გვაჯიბრებდა ერთმანეთს; სკოლაში წასვლამდე ჩვენი წილი ოჯახური საქმეები უნდა მოგვეგვარებინა, მე, პურის მოტანა მევალებოდა (დიდი რიგები იყო), მეორე ძმას – ღუმელის დანთება, შეშის მომზადება, წყლის მომარაგება და ა.შ. ასე რომ, ზოგიერთი რამ, რაც ჯარში 2-3 წლის განმავლობაში უნდა გვესწავლა, მთელი ბავშვობის პერიოდი ოჯახში ვსწავლობდით და გვინდოდა თუ არ გვინდოდა, უყოყმანოდ ვასრულებდით. სხვა რომ არ შემომედავოს, მე თვითონ ვაღიარებ, რომ არც აფხაზეთის ომის მონაწილე გახლავართ ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით, იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ 50 წელს მიღწეულს, იარაღი ხელში არასოდეს მჭერი. თუმცა, მთელი ომის პერიოდი საქართველოს საგანგებო სამთავრობო კომისიის წევრი გახლდით, რომელიც ომის სურსათით უზრუნველყოფის პრობლემებზე მუშაობდა.

ასლა კი დავუბრუნდეთ მთავარს.

იმისათვის, რომ სამხედრო სამსახური რეალურად გახდეს „სავალდებულო“, ქვეყანამ უნდა გაატაროს რადიკალური ღონისძიებები, რათა ის მართლაც იყოს პრესტიჟული და სავალდებულო. ჩემი აზრით, ამისათვის აუცილებელია:

– საშუალო სკოლებში და სხვა ანალოგიურ სასწავლო დაწესებულებებში იმ დონეზე დადგეს სამხედრო სწავლება, რომ ბავშვებს განურჩევლად სქესისა, ბავშვობიდანვე გავუღვივოთ ინტერესი, პატივისცემა და მოწიწება ამ პრესტიჟული საქმიანობისადმი;

– ნებისმიერ უმაღეს სასწავლებელში და სხვა ანალოგიურ სასწავლო დაწესებულებებში რადიკალურად გარდაიქმნას სამხედრო სწავლების სისტემა და ამასთან ამ სასწავლებელთა კურსდამთავრებულები არ უნდა გათავისუფლდნენ სავალდებულო სამხედრო სამსახურისგან;

– სავალდებულო სამხედრო სამსახურის გავლა აუცილებელი მოთხოვნა უნდა იყოს მამაკაცებისათვის ქვეყნის საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლების დაწესებულებელში ნებისმიერი თანამდებობის (არჩევითიც და დანიშვნითიც) დაკავებისა;

– მამაკაცებმა, 60 წლის ასაკამდე, ყოველწლიურად გაიარონ ერთთვიანი აუცილებელი სამხედრო სამსახური სამუშაოდან მოწყვეტით, ამასთან ყოველგვარი შეღავათისა და გამონაკლისის გარეშე;

– შეღავათებისა და გამონაკლისების მიცემის უფლება ამა თუ იმ კონკრეტულ პიროვნებაზე დაამტკიცოს ქვეყნის პარლამენტის პლენარულმა სხდომამ, კანდიდატის აუცილებელი თანდასწრებით...

ცოტას გადავუხვევ და ძალიან მოკლედ, სქემატურად გვიამბობთ შევიცარიში სამობილიზაციო სამსახურთან დაკავშირებით ერთ ეპიზოდს. ამ ქვეყანაში ერთ-

ერთი ჩასვლისას ოფიციალური შეხვედრა მქონდა რამდენიმე ბიზნესმენტან. მათ შორის ორთან, რომლებიც 60 წლამდე ასაკისა იქნებოდნენ, შედარებით უფრო საქმიანი კონტაქტები დავამყარე და ამიტომ დაახლოებით ერთი წლის შემდეგ ისევ შევიცარიეაში, კვლავ მომიწია მათთან შეხვედრა. პირველი შეხვედრისას ჩვეულებრივად სამუშაო საათებში ვიკრიბებოდით. მეორედ ჩასვლისას კი შეხვედრის დრო საღამოს 8-9 საათზე დანიშნეს.

რა გაეწყობოდა?

შეხვედრაზე ორი სამხედრო ფორმიანი უცხო მაშა-კაცი მოვიდა.

რა თქმა უნდა, გამიკვირდა, მაგრამ, როგორც კარგ ნაცნობს და ახლობელს, ისე რომ მომიახლოვდნენ და მომესალმნენ, ყურადღების მომენტალური დაძაბვით დავადგინე, რომ ჩემს წინ ის ორი ჩემი ნაცნობი შეეიცარიელი ბიზნესმენი იდგა. გაკვირვება რომ შემატყვევს, ჩემს შეკითხვას არ დაელოდნენ და თავად დაწვრილებით მიამბეს სამხედრო ფორმაში ჩემთან მოსვლის მიზეზი.

ჩემს ათასგვარ შეკითხვაზე დეტარული პასუხის შემდეგ დავადგინე, რომ 60 წლამდე ასაკის შეეიცარიელი მაშაკაცი, ჩინის, სოციალური მდგომარეობისა და სხვა ნებისმიერი მდგომარეობის მიუხედავად, ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე, წელიწადში ერთხელ, ერთი თვით სდება სამხედრო მოსამსახურე ამ სიტყვის აბსოლუტური და პირდაპირი მნიშვნელობით.

სხვა უამრავ საკითხში შეეიცარიას ძალიან დიდხანს

რომ ვერ გავუტოლდებით, ამას მტკიცება არ სჭირდება, მაგრამ თუ ჩვენი ქვეყანა აღმზრდელობითი, სამხედრო აღმშენებლობისა და სამოხილიზაციო საქმიანობის რეალურად გარდაქმნის მიზნით, სათანადო სახელმწიფო პროგრამას შეიმუშავებს, მის აუცილებელ შესრულებას „სტალინური დისციპლინის“ დონეზე უზრუნველყოფს, მაშინ ქვეყნის ნომერი პირველი პრობლემა თანდათან გადაწყდება და საქართველოსაც ეშველება. — დიდგორის გამეორებას კიდევ შევძლებთ!”

ამ სტატიის სრული ქსეროასლი, როგორც ძველ ნაცნობს, პირადად გავუგზავნე მაშინდელი თბილისის საკრებულოს თავმჯდომარეს, ბატონ მიხეილ სააკაშვილს, რომლის აპარატის უფროსმა დამირეკა და თავმჯდომარის მადლობა გადმოძცა საინტერესო წინადადებისათვის, რომლებსაც აუცილებლად გაითვალისწინებდა მის შემდგომ მუშაობაში. ამის შემდეგ, ამ მიმართებით, რაც მოხდა და რაც ხდება ამაზე მკითხველის ყურადღებას აღარ შევაჩერებ. ოღონდ ვიტყვი, რომ პრობლემისადმი სწორი და სახელმწიფოებრივი მიდგომის მიუხედავად, როგორც ყველა ახალ საქმეს, ჯერჯერობით მასაც გააჩნია გარკვეული ნაკლოვანებები. კერძოდ:

—სადაოდ არ მიგვაჩნია ის გარემოება, რომ ქვეყანა თავის უპირველეს მიზანს, ანუ ქვეყნის გამთლიანებას ძალის გამოყენებით ვერ მიაღწევს. ამიტომ სამხედრო ძალის დემონსტრირება და იარაღის ჟღარუნისა და თანაც აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს სიახლოვეს, ბრძნულ ტაქტიკად და პოლიტიკად არ ჩაითვლება. მით უმეტეს, როცა პრესა და ტელევიზია ერთმანეთს ეჯიბრება ჩვენი რეალური ძალის

გაყუქებულად წარმოდგენაში. პირველ რიგში, აქლოშინებული პარლამენტარები და მთავრობის წევრები გვყავს მხედველობიშ. არც იმის იგნორირება შეიძლება, რომ მილიტარისტული პოლიტიკის გატარება და დემოკრატიზაციას თამაში თავიანთი ბუნებით შორს არიან ერთმანეთიდან.

—სამოხილზაციო საქმის სახელმწიფოებრივ დონეზე წარმართვა ქვეყნის ერთ-ერთი პრიორიტეტი რომ უნდა იყოს, ამაზე ზემოთ უკვე მოგახსენეთ, მაგრამ აქვე დავძენთ, რომ ყოველივე უნდა გაკეთდეს აწონილ-დაწონილად და ბრახა-ბრუხის გარეშე. არ მიგვაჩნია გამართლებულად, რომ მშვიდობიან პერიოდში, ქვეყნის პარლამენტართა დიდმა ნაწილმა მიატოვოს თავისი ძირითადი საქმე და „ომობანას თამაში“ დაიწყოს. პარლამენტის წევრებს ამ საქმიანობისათვის უამრავი თავისუფალი დრო აქვთ.

—საქართველოს ისტორიის საშუალო დონეზე მცოდნის პრეტენზია არ გამაჩნია, თუმცა თავისი მნიშვნელობით უფრო თავისმომჭრელი ლაჩრობა, რაც ჩვენმა ნარჩევმა სამხედროებმა ჩაიდინეს სამაჩაბლოში ერთ-ერთი სპეცოპერაციის დროს (მათი მუხლებზე დაჩოქება მაქვს მხედველობაში), ჯერ არ გამიგია. უფრო მეტიც, ხმამაღლა ვაცხადებ, რომ ბატონ ლევან სანიკიძის მიერ აღწერილი 309 ქართულ სირცხვილში ანალოგიური დონის ლაჩრობა აღწერილი არ არის. ამ ფაქტის გამო, იმავ დღეს ქვეყნის პრეზიდენტი ან მინიმუმ პრემიერ-მინისტრი მაინც თუ არ გადადგებოდა დაკავებული თანამდებობიდან, მაშინ შესაბამისი მინისტრის გაძევებას წინ არაფერი არ უნდა დადგომოდა. ვიდრე ქვეყანა დაკისრებული მოვალეობისადმი პასუხისმგებლობის გრძნობას ასეთ დონეზე არ აიყვანს, საქართველო, როგორც სახელმწიფო არ შედგება!!!

შინაარსი

„საერთაშორისო სავალუტო ფონდი – სიკეთე თუ ბოროტება“! -----	3
რეგულირება თუ დერეგულირება -----	14

ანზორ ბაბუხაძე დაიბადა 1943

წელს შორეულ აღმოსავლეთში, სამხედრო მოსამსახურის, კურილის კუნძულების პირველი საბჭოთა გუბერნატორის ლევან ბაბუხაძის ოჯახში.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკური ფაკულტეტის დამთავრებისთანავე (1966წ.) უნივერსიტეტის დიდი სამეცნიერო საბჭოს გადაწყვეტილებით, როგორც გამონაკლისი, ნება დაერთო, საწარმოო სტაჟის გარეშე,

სწავლა გაეგრძელებინა ასპირანტურაში.

განვლო გზა რიგითი ეკონომისტიდან საქართველოს მთავრობის მთავარ სახელმწიფო მრჩევლამდე. პარალელურად ეწეოდა სამეცნიერო-კვლევით და პედაგოგიურ საქმიანობას.

წლების განმავლობაში მიწვეული იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკური პროფილის ფაკულტეტებზე სახელმწიფო საგამოცდო კომისიის თავმჯდომარედ. დამთავრებული აქვს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსთან არსებული სახალხო მეურნეობის აკადემია.

მინიჭებული აქვს საქართველოს დამსახურებული ეკონომისტის საპატიო წოდება და ღირსების ორდენი.

არის გაზეთ „თანადგომა“-ს გამომცემელი, გაზეთის „სარკმელი საქართველოსი“ რედაქტორი ეკონომიკის საკითხებში, ჟურნალ „ბიზნესი და კანონმდებლობა“-ს სარედაქციო საბჭოს წევრი, საქართველოს ბიზნესის სფეროთა ინტერესების დაცვის კავშირის თავმჯდომარე, თავისუფალ მცირე მეწარმეთა ასოციაციის თანათავმჯდომარე, საზოგადოება „ბაგრატიის ტაძარი“-ს პრეზიდენტი.